

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 230/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou SLAMKA & Partners s. r. o., Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Vargaestok, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/64/2021 z 24. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41Cob 64/2021 z 24. novembra 2021, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Sťažovateľka žiada uvedené uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa pred začatím konania vo veci samej návrhom z 9. júla 2021 na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) domáhala nariadenia neodkladného opatrenia proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), ktorým by okresný súd rozhodol, že žalovaný je povinný sa zdržať akýchkoľvek zásahov do užívania nehnuteľností – pozemkov (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“ alebo „sporné pozemky“) v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a katastrálnom území [REDAKOVANÉ] bližšie špecifikovaných v ústavnej sťažnosti.

3. Sťažovateľka svoje užívacie právo k sporným pozemkom preukazovala k návrhu priloženými nájomnými zmluvami, resp. zaslanými návrhmi nájomných zmlúv s doručenkou preukazujúcou

ich prevzatie, podnájomnými zmluvami a zmluvami o bezodplatnom užívaní nehnuteľností. Svoj návrh sťažovateľka odôvodnila tým, že žalovaný v júni 2021 neoprávnene vstúpil a pomlčoval niektoré zo sporných pozemkov, pričom užívacie právo k týmto pozemkom má sťažovateľka. Týmto svojím konaním, teda obhospodarovaním pozemkov, ku ktorým nemá podľa sťažovateľky žiadny právny titul, spôsobuje sťažovateľke škody v podobe znehodnotenia sporných pozemkov ich nesprávnym obhospodarovaním, pričom jediným cieľom týchto aktivít žalovaného má byť splnenie podmienky užívania sporných pozemkov pre účely poskytnutia dotácií od Poľnohospodárskej platobnej agentúry (ďalej len „PPA“) pre rok 2021. Žalovaný nerešpektuje vlastnícke ani nájomné právo sťažovateľky, čím porušuje zákon o zasahuje do jej práv a oprávnených záujmov, umelo vytvára podmienky pre poskytnutie príspevku, a spôsobuje tak križovanie s oprávnenými nárokmi sťažovateľky, odmieta vydať sťažovateľke ornú pôdu a zároveň bráni sťažovateľke v užívaní sporných pozemkov a vo výkone jej podnikania.

4. Okresný súd uznesením č. k. 9Cb 5/2021 z 29. júla 2021 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému zdržať sa akýchkoľvek zásahov do užívania časti sporných nehnuteľností špecifikovaných v I. výroku uznesenia. Vo zvyšnej časti návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Okresný súd považoval na základe žalobcom (sťažovateľkou) predložených dôkazov (fotografie, podané trestné oznámenie, vzájomná mailová komunikácia, „printscreeny“ z aplikácie geopriestorového formuláru žiadosti o pomoc, ktorá preukazuje, že žalovaný si sporné pozemky uplatnil vo svojej jednotnej žiadosti na poskytnutie dotácií za rok 2021 totožne so sťažovateľkou) za preukázané, že žalovaný neoprávnene vstupuje a obhospodaruje nehnuteľnosti, ku ktorým preukázala užívacie právo sťažovateľka. Tá však podľa záverov okresného súdu nepreukázala užívacie právo ku všetkým sporným nehnuteľnostiam, keď v niektorých prípadoch ako dôkaz predložila návrh nájomnej zmluvy s doručenkou preukazujúcou jeho doručenie druhej zmluvnej strane, no na predmetných návrhoch nájomných zmlúv absentoval podpis prenajímateľa. V zmysle záverečných ustanovení samotnej nájomnej zmluvy, ktorá mala nadobudnúť platnosť a účinnosť dňom podpisu oboma zmluvnými stranami, tak nikdy nenadobudli platnosť ani účinnosť.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podal odvolanie žalovaný aj sťažovateľka. Sťažovateľka argumentovala tým, že vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ohľadom ktorých predložila návrhy nájomných zmlúv s doručenkou, jej vzniklo užívacie právo na základe zákona podľa § 12 ods. 4 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 504/2003 Z. z.“) ako tzv. zákonný nájom. Zároveň sťažovateľka namietala absolútnu neplatnosť nájomných zmlúv k sporným nehnuteľnostiam, ktorými sa v odvolaní bránil žalovaný.

6. Krajský súd napadnutým uznesením č. k. 41Cob 64/2021 z 24. novembra 2021 uznesenie okresného súdu vo výroku I zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietal. Napadnutý druhý výrok uznesenia okresného súdu, ktorým bol v časti návrh na vydanie neodkladného opatrenia zamietnutý už na prvom stupni, potvrdil. Dôkazy, ktoré sťažovateľka v postavení žalobcu v konaní produkovala, podľa krajského súdu nepostačujú na nariadenie neodkladného opatrenia.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka namieta, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s relevantnými argumentmi sťažovateľky, jeho odôvodnenie je preto len formálne. Krajský súd nedal odpoveď na existenciu tzv. zákonného nájmu, ktoré malo vzniknúť podľa zákona č. 504/2003 Z. z., na namietanú absolútnu neplatnosť nájomných zmlúv, ktorými sa preukazoval žalovaný, nevzal do úvahy, že žalovaný neplatí nájomné. Tým krajský súd porušil základné právo sťažovateľky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy a listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým ako súd druhej inštancie zamietol návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil.

9. Rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 5 ústavy). Aj v konaniach, v rámci ktorých všeobecný súd rozhoduje o neodkladných opatreniach, musia byť dodržané minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý súdny proces. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. To znamená, že takéto rozhodnutie musí obsahovať výrok, ktorý je koncentrovaným vyjadrením odôvodnenia právneho názoru všeobecného súdu. Ďalej rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí mať rovnako ako iné rozhodnutia predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené. Všeobecný súd pri rozhodovaní o neodkladných opatreniach je povinný poskytnúť ochranu nielen tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (IV. ÚS 257/2010).

10. Rovnako však ústavný súd akceptuje určité zníženie nárokov na dostatočnosť zistenia skutkového stavu a obsiahlosť právnej argumentácie pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, čo je odôvodnené potrebou rýchleho rozhodnutia o nich na účely účinnej dočasnej úpravy pomerov (I. ÚS 102/05). Ústavný súd tak v zásade pripúšťa obsahový prieskum rozhodnutí o neodkladných opatreniach len z hľadiska ich zjavnej protiústavnosti a arbitrárnosti (II. ÚS 222/04, IV. ÚS 547/2020).

11. Pred rozhodnutím súdu o neodkladnom opatrení totiž nie je priestor pre vykonanie dokazovania v rozsahu vyžadovanom v základnom konaní, pričom zároveň nesmú existovať vážnejšie pochybnosti o potrebe tejto úpravy, a preto rozsah dokazovania je zúžený vzhľadom na účel a podstatu neodkladného opatrenia.

12. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako aj uznesenia okresného súdu č. k. 9Cb 5/2021 z 29. júla 2021 (ďalej len „uznesenie okresného

súdu“), ktorým bolo o návrhu sťažovateľky na vydanie neodkladného opatrenia rozhodnuté v prvej inštancii. Okresný súd v časti návrhu sťažovateľky vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zdržať sa akýchkoľvek zásahov do užívania časti sporných nehnuteľností, pretože považoval za preukázané, že sťažovateľka dostatočne preukázala svoje užívacie právo k časti nehnuteľností a žalovaný neoprávnene na tieto vstupuje a obhospodaruje ich. V časti návrhu nevyhovel z dôvodu, že sťažovateľka nepreukázala svoje užívacie právo k dotknutým nehnuteľnostiam. Zároveň okresný súd konštatoval, že nariadeným neodkladným opatrením možno v danom rozsahu dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami. Vzhľadom na uvedené ani neuložil sťažovateľke povinnosť iniciovať konanie v merite veci. V poslednom výroku však zároveň poučil žalovaného, že môže podať žalobu proti žalobcovi, ak sa domnieva, že rovnako disponuje užívacím právom k nehnuteľnosti.

13. O odvolaniach sťažovateľky aj žalovaného rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým zmenil výrok súdu prvej inštancie tak, že návrh na vydanie neodkladného opatrenia zamietol, a to z dôvodu, že sťažovateľka neosvedčila nárok na nariadenie neodkladného opatrenia. Odvolací súd totiž z odvolania žalovaného a ním predložených nájomných zmlúv k sporným nehnuteľnostiam zistil, že na viaceré parcely sporných nehnuteľností o totožnej výmere sú pouzťavávané nájomné zmluvy s viacerými subjektmi, čo nepochybne preukazuje zmätočnosť nájomných vzťahov. Druhý výrok, ktorým bol v časti návrh na vydanie neodkladného opatrenia zamietnutý, odvolací súd potvrdil, keďže ho považoval za vecne správny, a to najmä preto, že o platnosti, resp. neplatnosti nájomných zmlúv môže rozhodnúť jedine súd, a sťažovateľka predložením nepodpísaných návrhov nájomných zmlúv s doručenkami, tvrdiac existenciu zákonného nájmu, neosvedčila dostatočne svoje užívacie právo. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, ktorý, odkazujúc na znenie nájomných zmlúv, kde si strany dohodli, že zmluva nadobudne platnosť a účinnosť dňom podpisu zmluvných strán, dospel k záveru, že tieto zmluvy pre chýbajúci podpis prenajímateľa nenadobudli platnosť ani účinnosť. V týchto nepodpísaných nájomných zmluvách sťažovateľka dokonca požadovala, aby strany zmluvy svojím podpisom potvrdili, že považujú nájomnú zmluvu z roku 2016 (nájomná zmluva podpísaná prenajímateľmi s iným subjektom, pozn.) za absolútne neplatnú. Ako už bolo uvedené, o platnosti či neplatnosti nájomných zmlúv môže rozhodnúť len súd.

14. Zo skutkových okolností tejto veci, za existencie viacerých zmlúv k totožným nehnuteľnostiam v prospech viacerých subjektov je celkom zrejmé, že rozhodnúť o úprave pomerov medzi sporovými stranami môže len súd v rámci meritórneho súdneho konania po vykonaní riadneho dokazovania a zistenia, komu zo sporových práv patrí užívacie právo k sporným nehnuteľnostiam. Konanie o nariadení neodkladného opatrenia, v ktorom navrhovateľ len osvedčuje svoj nárok a tvrdí zásah do svojho práva, neposkytuje dostatočný priestor, časový ani procesný, na vykonanie riadneho dokazovania, ktoré v danom prípade bude pre účely rozhodnutia sporu medzi stranami bezpochyby potrebný. Uvedené platí aj pre námietky sťažovateľky obsiahnuté v ústavnej sťažnosti, ktorými argumentuje v prospech platného vzniku svojho tzv. zákonného nájmu k sporným nehnuteľnostiam a zároveň tvrdí neplatnosť nájomných zmlúv k daným nehnuteľnostiam, z ktorých vyplýva užívacie právo v prospech žalovaného, prípadne aj tretieho subjektu.

15. Krajský súd za danej skutkovej situácie dospel k nevyhnutnému záveru, že sťažovateľka v návrhu neosvedčila svoj nárok na vydanie neodkladného opatrenia, svoj záver riadne a zrozumiteľne vysvetlil, aplikoval na danú vec relevantnú právnu úpravu. V odôvodnení

napadnutého uznesenia ústavný súd neidentifikoval žiadnu arbitrárnosť či nedostatok odôvodnenia, ktoré by bolo spôsobilé porušiť sťažovateľkou označené základné práva podľa ústavy a listiny a právo podľa dohovoru.

16. Bez významu nie je ani skutočnosť, že hoci aktuálnemu návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia nebolo vyhovené, sťažovateľka má možnosť na ochranu svojich práv podať za splnenia zákonných podmienok (§ 329 ods. 3 Civilného sporového poriadku) nový návrh na neodkladné opatrenie, no najmä má možnosť sa domáhať ochrany svojich práv podaním žaloby v merite veci.

17. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v súdnom konaní možno považovať predovšetkým za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, I. ÚS 46/00). Hoci spočiatku Európsky súd pre ľudské práva vylučoval aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke neodkladných opatrení (predbežných opatrení), pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (rozhodnutie o neprípustnosti z 13. 1. 2000 vo veci APIS, a. s., proti Slovensku, sťažnosť č. 39754/98), jeho neskoršia judikatúra (rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06; rozsudok z 13. 1. 2011 vo veci Kübler proti Nemecku, sťažnosť č. 32715/06, § 48; rozsudok z 12. 1. 2012 vo veci Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti Českej republike, sťažnosť č. 12266/07, § 64 – § 71) dokazuje postupný príklon k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru aj na citované konania. Na to nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 293/2015, III. ÚS 503/2016, II. ÚS 533/2016).

18. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu